

Forum Iulii.

518

Regio unde dicta

Situs.

*Cœli temperies.
Soli fertilitas.*

*Imperium majo-
rum.*

Urbes.

SEQUUNTUR apud Merc. *Forum Iulii*, & *Istria* cum aliis regionibus. Nomen primæ Regionis vel ab *Foro Iulio*, Vrbe primaria, vel ut alii volunt, ab *Iulio Casare*, quialiquot Legiones hac adversus Germanos duxerit. Italis hodie *Friuli*: Germanis, *Friaul*: Venetis aliisque *Patria* nuncupatur. *Aquileiensem* etiam appellatam fuisse patet ex Historiis. Fines huic Regioni ab Ortus *Istria*: ab Aquilone, Montes lapidei: qua Occasus, Alpes Vindelicæ Noricæque: qua Austri, Sinus Hadriaticus. Beant regionem Cœlum temperatum, Aer salubris: Campi lati, irrigui, fructuumque omnigenorum fertiles: Prata nitidissima: Pascua Pecoribus gratissima: item Vites Vina generantes generosissima: Silvæ quoque tam materia cædenda, quam venationibus munificæ: Montes Metallorum, Marmorumque variorum, nec non preciosorum lapidum feraces. Inhabitarunt primum hanc regionem *Euganei*, inde successu temporis *Veneti*, mox *Galli*: postea sub *Populi Romani* fuit imperio, cujus maiestate inclinante in *Langbardorum* venit potestatem. Iis successerunt Imperatores, his *Berengarii*: quibus excisis in ditionem rediit *Imperii Romani*. Donavit bonam ejus portionem *Aquileiensi Ecclesiæ* *Otho* Imp. reliquamque cum *Istria* *Conradus*. Fecerunt tandem sui juris *Veneti*, circa annum *CI DCCCXX*, qui hodieque ibi dominantur: licet pleraque *Comitibus Dominisque* sub sit peculiaribus. Metropolis hujus regionis *Utinum*, vulgo *Udene*: Germanis *Weyden*. Leander arbitratu antiquum esse opidum, ejusque mentionem fieri apud *Plinium*. *Niger* credit *Ptol.* aliorumque *Forum Iulium* esse: non bene. Quidquid statuendum sit de prima origine, Vrbs est ampla & magnifica: rebus omnibus necessariis adfluens. Ambitus ejus milliarius est quinque. *Veneti* hodie *Remp.* regunt missis eo præsidibus quos *Locumtinentes* vocant. Civium in ea numerus est *xvi* millium. Sunt & aliæ Vrbes: *Aquileia*, *Aquilegia* vulgo: *Aglar* Germanis. Sita ad *Natisonem* fl. Vrbs olim fuit ampla, copiosa, Mœnibus firmissima: Templis, magnifico Theatro, aliisque operibus publicis & privatis supra modum ornata. Hodie infrequens est Colonis, & ad solitudinem propemodum perducta; quæ quondam summo fuit splendore, summaque amplitudine. Fidem sequuta legitur constantissime *Imperii Romani* usque ad *Attilæ* Hunnorum Regis tempora: a quo totum obsessa triennium magna Annonæ inopia laborans, tandem capta est & vastata, obtruncatis xxx fere septem hominum, qui in ea degebant, millibus: reliquis Gradus insulam fuga elapsis. Post ab *Narsete* restituta, in *Langbardorum* aliquandiu fuit potestate, usque ad *Caroli Mag.* in Italiam adventum: ex quo *Italici Regibus*, deinde *Imperatoribus* paruit. Post sub ditione *Patriarcharum* esse cepit: ab iis ad *Venetos* venit, sub quibus jam nunc pace alta & tranquillitate fruitur. Ceterum *Patriarchatui* *Aquilegiensi* subsunt *Episcopatus* hi, *Concordia*, *Pola*, *Parentium*, *Triestinis* vel *Tergestinis*, *Comacensis* vel *Petenensis*, *Iustinopolitanus*, *Madriensis*, *Civitatis Novæ* vel *Emonensis*. Reliquos quære *Tabula secunda Lombardiæ*. *Graden*si vero *Castellavensis* vel *Venetiarum* *Episc.* *Tercellanensis*, *Equilensis* vel *Eusulanus*, *Capruliensis*, *Clodiensis*, *Civitatis Novæ*, *Goritia*,